

Kweek van *Macrothylacia*

door

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN

In de Ent. Ber. van 1 Oct. 1951 no. 316 staat een bericht van de Heer LEMPKE over de kweek van deze spinner. Hij komt tot de conclusie: „Niemand maakt mij meer wijs, dat *M. rubi* zo verschrikkelijk moeilijk te kweken is!”

In mijn HBS-tijd van 1893—1898 te Nijmegen was ik een ijverig vlinderverzamelaar. Onze geschiedenisleraar, de heer P. C. GÖRLITZ, bezat een prachtige collectie; hij leerde mij het opzetten en gaf mij spanblokken en spelden. Bijna elke avond, vaak tot diep in de winter, liep ik onder de grote booglampen op de singels en in het Kronenburgerpark rond naar nachtvlinders te zoeken. Om 12 uur gingen de lampen uit en dan moest ik nog een half uur lopen voor ik thuis was. De slaap, die ik zodoende te kort kwam, moest ik wel op school inhalen, hetgeen nog al eens moeilijkheden met de leraren meebracht, die niet konden begrijpen, dat de vlinders mij meer belang inboezemden dan hun wijze lessen. Vele zeldzame of op andere plaatsen moeilijk te krijgen vlinders kwamen op de lampen af. Algemeen was bv. *Odonestis pruni* L., doch ook *Gastropacha quercifolia* L. bemachtigde ik een enkele maal. Als mijn herinnering mij geen parten speelt zelfs *G. populifolia* L. Ik schreef over deze vangsten een kort bericht in de tweede jaargang van de Levende Natuur en kort daarop kreeg ik bezoek van Dr J. Th. OUDEMANS. Ik was toen 17 jaar oud en zeer vereerd met dit bezoek. Hij kwam echter met zeer egoïstische doeleinden, of moet ik zeggen met de bedoeling zijn standaardcollectie van Nederlandse vlinders te verrijken? Hij nam dan ook alle mooie exemplaren mee. In ruil kreeg ik echter een hele doos vol met vlinders, die mij zeer welkom waren. Dr OUDEMANS toonde zich verbaasd over enkele gave exemplaren van *Macrothylacia rubi*, die ik van de rups opgekweekt had. Ik wist niet, dat dit kweken zo moeilijk was.

Het geheim zat in de bezwaren van mijn moeder, die de collecties wel mooi vond en ze gaarne bekeek en liet zien, maar die niets wilde weten van te veel rommel in huis en die dozen met rupsen resoluut uit huis weerde. In 1896 waren de *rubi*-rupsen zeer algemeen op de heide bij ons huis en ik nam een aantal daarvan mede. Ik deed ze in een zak van tule, die ik ook gebruikte om er buiten, gebonden om een tak, rupsen in te kweken, en vulde die zak met hei en mos en deed daar de volwassen rupsen bij. Zo werd de zak in een lage tak van een lindeboom vastgebonden. En het volgend jaar verkreeg ik enkele prachtige *rubi*-vlinders, niet wetend, dat deze rups voor niet-te-kweken bij vele lepidopterologen gold. Ik deed dus toen dezelfde ondervinding op, als de Heer LEMPKE. Hoofdzaak zal wel zijn, dat de rupsen aan weer en wind moeten zijn blootgesteld en binnenskamers sterven.

De omstreken van Nijmegen waren in die tijd rijk aan vlinders. Ik joeg op de spoordijk bij St. Anna naar exemplaren van *Colias hyale* en *croceus*, in de Hatertse Broek vlogen *Apatura iris* en *Argynnis paphia*, doch toen ik er later weer een bezoek bracht, was het Juliana-kanaal gegraven, de broekgronden waren droog geworden en de prachtige ondergroei van het bos, vooral Primula's, was verdwenen. De zeldzame vlinders zag ik ook niet meer. Of de zo rijkelijk vloeiende bron van vlinders

onder de nu zo dichtbebouwde omgeving van de stad, die men vroeger bij de booglampen kon bezoeken, nog even rijk is, kan ik niet zeggen. Vroeger zag men talrijke spinners en uilen tegen de lampen aanvliegen en dan verblind door het licht ronddwarrelend vallen en daarna bleven de dieren op de straat of tegen bomen en lantaarnpalen zitten.

Er zal wel veel veranderd zijn in deze 50 jaren, doch de wandelingen in de nacht over de dan verlaten straten onder de booglampen behoren tot de beste herinneringen van mijn jeugd.

Leersum, October 1951.

Literatuur

Reclaire, A., „Wat leeft en groeit”, deel 15, 16 en 17 : Kevers. Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht, 1951.

Deze drie deeltjes uit de bekende serie populairwetenschappelijke boeken, in totaal 410 pagina's tekst omvattend, vormen een zeer welkome aanvulling van de Nederlandse literatuur over Coleoptera, omdat een op deze leest geschoeid werk in onze taal nog niet bestond. Op dezelfde wijze als in het deeltje over de wantsen, heeft de schrijver de kevers behandeld naar het voorkomen in hun natuurlijke omgeving. Een opzet, waaraan ontegenzeggelijk enkele bezwaren kleven, maar die toch vooral voor beginners wel zeer aantrekkelijk moet zijn. Vanzelfsprekend moest een greep gedaan worden uit de grote massa. Het hoofdstuk „Kevers in het gras ; op lage kruiden in het algemeen”, zou b.v. gemakkelijk sterk uitgebreid kunnen worden. Toch is schrijver in zijn keuze gelukkig geweest, hij maakt de lezer op aangename, doch wetenschappelijk volkomen verantwoorde wijze, vertrouwd met deze grote insectenorde. Biologische bijzonderheden, zowel uit eigen rijke ervaring als uit de literatuur verzameld, worden veelvuldig vermeld.

Persoonlijk bevalt mij het tweede deeltje het beste. Dit handelt in hoofdzaak over onze phytophage kevers en is gesplitst naar de voedselplanten. Welk een voortreffelijk veldbioloog de schrijver is geweest komt hier wel duidelijk tot uiting. Zelf waarschuwt hij ervoor, dat de aanpassingen der Phytophaga niet altijd volstrekt eenzijdig zijn. Deze waarschuwing lijkt niet overbodig, monophagie is toch bij de Coleoptera eerder uitzondering dan regel.

De schrijver heeft elke door hem behandelde kever naast de wetenschappelijke, een Nederlandse naam gegeven, doch het is te betwijfelen of hij zelf van deze poging succes heeft verwacht. Namen als „zwartspriet zijdeloopkever” (*Chlaenius nigricornis* F.), „veranderlijke schutterbok” (*Stenocorus meridianus* L.), „gegroeftde spiegelschorskever” (*Plegaderus vulneratus* Pnz.), zullen nooit gemeengoed worden. Daarvoor is de Orde ook te groot. Ook bij de zoveel meer geliefde Lepidoptera is het nooit mogen gelukken om voor b.v. alle dagvlinders een Nederlandse naam ingang te doen vinden.

Achter in het eerste en het derde deeltje zijn telkens 7 platen ingevoegd met ongekleurde afbeeldingen van 213 keversoorten, die over het algemeen een goede totaalindruk van de afgebeelde dieren geven. De illustraties tussen de tekst vallen dikwijls tegen. Het tweede deeltje bevat enkele fraaie foto's.

Het derde deeltje bevat achterin determinatietabellen voor de genera